

Συμπαραστάτης του Δημότη
και της Επιχείρησης

ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

5/2017

(Άρθο 77 παρ. 5 εδ. δ' του Ν.3852/2010)

Προς:

κ. Βασίλη Βαλασόπουλο
Δήμαρχο Ηλιούπολης

Κοιν.:

- 1) κ. Δημήτρη Αναστόπουλο
Γενικό Γραμματέα του Δήμου
- 2) Δημοτικό Συμβούλιο

Θέμα: Εφαρμογή των ανθρώπινων δικαιωμάτων από τον Δήμο Ηλιούπολης

Ηλιούπολη 2017

«Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα.

Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφοσύνης »

Άρθρο1^ο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ

1. Εισαγωγή

1.α. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του περί διατύπωσης προτάσεων βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης και των σχέσών της με το κοινό, (άρθρο 77 παράγραφος 5 εδάφιο γ' Ν.3852/2010), διατυπώνει την παρούσα Ειδική Πρόταση που υποβάλλεται, κατά τον νόμο, στον Δήμαρχο και κοινοποιείται στο Δημοτικό Συμβούλιο και τον Γενικό Γραμματέα του Δήμου.

1.β. Στις 10 Δεκεμβρίου 1948 θεσπίστηκε από τα Ηνωμένα Έθνη η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και, δύο χρόνια μετά, η ημερομηνία αυτή καθορίστηκε ως η Μέρα Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Με ευκαιρία λοιπόν της Παγκόσμιας Ημέρας Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και λαμβάνοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Συμβουλίου της Ευρώπης ότι οι Συνήγοροι του Δημότη είναι θεσμοί με αποστολή, μεταξύ άλλων, την υπεράσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης του δήμου Ηλιούπολης διατυπώνει ειδική πρόταση για την εφαρμογή των ανθρώπινων δικαιωμάτων χωρίς να επιχειρείται παράθεση συγκεκριμένων προβλημάτων.

Η έκθεση του Συμβουλίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του Ο.Η.Ε. με τίτλο «Ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην προώθηση και την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων – Τελική έκθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Συμβουλίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων» και το Ψήφισμα 296 του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο «Ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών για την εφαρμογή των ανθρώπινων δικαιωμάτων» εστιάζουν στους εξής κυρίως πυλώνες:

- την σύμπραξη των ΟΤΑ με την Κοινωνία των Πολιτών μέσω της διαδικασίας της διαβούλευσης, αλλά και με άλλες καλές πρακτικές,
- την εκπαίδευση των εργαζομένων στους ΟΤΑ και των αιρετών, ώστε να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών,
- την λειτουργία ανεξάρτητου μηχανισμού εξέτασης καταγγελιών, υπό τη μορφή συνηγόρου (Ombudsman) και την παροχή πρόσβασης στην πληροφόρηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω της θέσπισης Χαρτών ή άλλου ενημερωτικού υλικού,
- την λήψη υπόψη των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην κατάρτιση των προϋπολογισμών.

1.γ. Με την παρούσα ειδική πρόταση προτείνονται μετρά τα οποία είναι στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων τα οποία μπορούν να ληφθούν εκ μέρους του Δήμου. Στο πλαίσιο αυτό, η Ειδική Πρόταση υποβάλλεται στον κύριο Βασίλη Βαλασόπουλο, Δήμαρχο Ηλιούπολης και κοινοποιείται στο

Δημοτικό Συμβούλιο Ηλιούπολης, καθώς και στον Γενικό Γραμματέα του Δήμου Ηλιούπολης, κύριο Δημήτρη Αναστόπουλο.

2. Αρμοδιότητες του Δήμου που συνδέονται με την ενάσκηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το Ελληνικό Σύνταγμα στο άρθρο 2, παρ.1 ορίζει ότι «ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας». Το πεδίο εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως αυτό κατοχυρώνεται από το Δεύτερο Μέρος του Συντάγματος (**Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα**) είναι εξαιρετικά εκτενές. Ειδικότερα, στο άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος αναφέρεται ότι «Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. ...». Συνεπώς, όλες οι αρμοδιότητες του Δήμου πρέπει να ασκούνται κατά τρόπον, ο οποίος θα διασφαλίζει την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκηση και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ειδικότερα, αξίζει να παρατεθεί η αντιστοίχιση ορισμένων αρμοδιοτήτων του άρθρου 75 Ν. 3463/06 του Δημοτικού και Κοινοτικού κώδικα προς τα κατοχυρωμένα ανθρώπινα δικαιώματα, για να είναι αποτελεσματική η άσκησή τους από τις υπηρεσίες του Δήμου Ηλιούπολης.

Οι τομείς **Απασχόλησης** και **Ανάπτυξης**, οι οποίοι σχετίζονται με την προώθηση της απασχόλησης, συνδέονται με τα ακόλουθα άρθρα που αφορούν το ατομικό και κοινωνικό δικαίωμα στην εργασία και τη συμμετοχή στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας.

Άρθρο 5 **Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία** παρ. 1 του Συντάγματος

Άρθρο 22 **Προστασία της εργασίας** του Συντάγματος

Άρθρο 15 **Ελευθερία του Επαγγέλματος και δικαίωμα προς εργασία** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2000/C 364/01)

Άρθρο 29 **Δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες ευρέσεως** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το

Άρθρο 16 **Επιχειρηματική Ελευθερία** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ.

Ο τομέας **Παιδείας – Πολιτισμού – Αθλητισμού** συνδέεται με τα ακόλουθα άρθρα που αφορούν τα αντίστοιχα ατομικά δικαιώματα στην εκπαίδευση

Άρθρο 5Α **Δικαίωμα στην πληροφόρηση** του Συντάγματος ,

Άρθρο 16 **Παιδεία, τέχνη, επιστήμη** παρ. 2 του Συντάγματος ,

Άρθρο 2 **Δικαίωμα στην Εκπαίδευση** του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

Άρθρο 11 **Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Άρθρο 14 **Δικαίωμα εκπαίδευσης** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

το δικαίωμα στην ελευθερία της τέχνης και έκφρασης
 Άρθρο 16 **Παιδεία, τέχνη, επιστήμη** παρ. 1 του Συντάγματος ,
 Άρθρο 13 **Ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 Άρθρο 10 **Ελευθερία έκφρασης** της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, και το δικαίωμα στον αθλητισμό
 Άρθρο 16 **Παιδεία, τέχνη, επιστήμη** παρ. 9 του Συντάγματος «Ο αθλητισμός τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του Κράτους.»

Οι τομείς **Περιβάλλοντος - Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών** – συνδέεται με τα ακόλουθα άρθρα που αφορούν το ατομικό δικαίωμα ιδιοκτησίας και το δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος,
 Άρθρο 9 **Άσυλο της Κατοικίας** του Συντάγματος
 Άρθρο 17 **Προστασία της ιδιοκτησίας, απαλλοτρίωση** του Συντάγματος
 Άρθρο 18 **Προστασία της ιδιοκτησίας, ειδικές περιπτώσεις, επίταξη** του Συντάγματος
 Άρθρο 21 **Προστασία οικογένειας, γάμου, μητρότητας και παιδικής ηλικίας, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες** παρ. 3 του Συντάγματος
 Άρθρο 24: **Προστασία του περιβάλλοντος** του Συντάγματος
 Άρθρο 35 **Προστασία της Υγείας** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 Άρθρο 37 **Προστασία του Περιβάλλοντος** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 Άρθρο 38 **Προστασία του καταναλωτή** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής

Ο τομέας **Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης** συνδέεται με τα ακόλουθα άρθρα που αφορούν τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα.
 Άρθρο 25: **Αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων** του Συντάγματος
 Άρθρο 33 **Οικογενειακή ζωή και επαγγελματική ζωή** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 Άρθρο 34 **Κοινωνική ασφάλεια και κοινωνική αρωγή** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής

Ο τομέας **Πολιτικής Προστασίας** συνδέεται με τα ακόλουθα άρθρα που αφορούν το δικαίωμα στην ζωή, στην ακεραιότητα και ασφάλεια
 Άρθρο 5 **Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία** παρ. 2 του Συντάγματος
 Άρθρο 2 **το Δικαίωμα στη ζωή** της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,
 Το άρθρο 6 **Το δικαίωμα στη ζωή** Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
 Άρθρο 2 **Δικαίωμα στη ζωή** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 Άρθρο 3 **Δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου** του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Παράλληλα, ο Δήμος, κατά την ενάσκηση όλων των αρμοδιοτήτων του, πρέπει να σέβεται το θεμελιώδες **Δικαίωμα χρηστής διοίκησης** (Άρθρο 41 του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης), που περιλαμβάνει, κυρίως, το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης (Άρθρο 20 **Έννομη προστασία, δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης** παρ. 2 του Συντάγματος), το δικαίωμα πρόσβασης καθενός στον φάκελό του, τηρουμένης της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού και επιχειρηματικού απορρήτου (Άρθρα 5Α **Δικαίωμα στην πληροφόρηση**, 9Α **Προστασία προσωπικών δεδομένων**, 10 **Δικαίωμα αναφορά προς τις αρχές** παρ 3 του Συντάγματος) και την υποχρέωση της διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της και να αποκαθιστά την τυχόν ζημία που προξένησαν τα όργανά της.

3. Συμπράξεις με την κοινωνία των πολιτών και οργάνωση διαβουλεύσεων

Η Σύσταση 296/2010¹ του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών καλεί τις τοπικές και περιφερειακές αρχές:

« να συμβάλλουν στην ανάπτυξη εθνικών δεικτών για την διευκόλυνση της αξιολόγησης των δυνατοτήτων που υπάρχουν στο πεδίο των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και να λάβουν μέρος στην κατάσχεση εθνικών σχεδίων διασφάλισης και προώθησης ανθρώπινων δικαιωμάτων. Όσον αφορά τα προβλήματα και τα μέσα προσφυγής που ορίζονται από αυτά τα προγραμματικά μέτρα, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα μπορούσαν να αναλύουν σε τακτά χρονικά διαστήματα την κατάσταση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και να αναφέρονται, όποτε χρειάζεται, στην κεντρική κυβέρνηση.»

Η συμβολή του Δήμου στην ανάπτυξη αυτών των δεικτών θα μπορούσε να γίνει με την συμμετοχή του στο «Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας», ώστε να συμβάλλει και με την εισαγωγή σε αυτή τη βάση δεδομένων των περιστατικών που υποκύπτουν στην αντίληψη των στελεχών και εργαζομένων του Δήμου.

Όσον αφορά την δημόσια διαβούλευση με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, στη διοικητική διάρθρωση του Δήμου, η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης υπάγεται ως θεσμικό όργανο, σύμφωνα με το άρθρο 76 του Ν.3852/2010.

Η διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να γίνεται αντιληπτή ως μια διαδικασία που έχει νόημα και συμβάλλει ουσιαστικά στη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων που, πολλές φορές, σχετίζονται και με την ενάσκηση ανθρώπινων δικαιωμάτων, θα πρέπει να φέρει ορισμένα ρυθμισμένα χαρακτηριστικά.

Η διαβούλευση θα πρέπει να γίνεται επί ενός σαφούς κειμένου ή ερωτήματος, να υπάρχει συγκεκριμένος τρόπος υποβολής των συμβολών όσων διαβουλεύονται (φόρμα υποβολής προτάσεων), να έχει συγκεκριμένη χρονική διάρκεια που θα έχει προκαθοριστεί και να καταλήγει στην σύνταξη μιας «έκθεσης διαβούλευσης» (ή “γνωμοδότησης”, εφόσον ασκείται αρμοδιότητα της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης), στην οποία θα συνοψίζονται όλες οι συμβολές και θα εξάγονται ορισμένα συμπεράσματα: τα αποτελέσματα της διαβούλευσης.

¹ Η Σύσταση 296/2010 του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών, βρίσκεται στο ισότοπο <http://elawyer.blogspot.gr/> και σε άρθρο του κ. Σωτηρόπουλου, πρώην Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δήμου Αθηναίων, νυν Περιφερειακού Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης Περιφέρειας Αττικής με τίτλο “Το Συμβούλιο της Ευρώπης για τον Συμπαραστάτη του Δημότη” ο οποίος έχει κάνει και την μετάφραση.

Αυτοί οι κανόνες διαβούλευσης μπορούν να θεσπιστούν από το Δήμο με κανονιστική πράξη. Σύμφωνα με το άρθρο 63 του Ν.3852/2010, η Εκτελεστική Επιτροπή εισηγείται τον Κανονισμό Διαβούλευσης.

Σε αυτόν τον Κανονισμό, ο Δήμος μπορεί να ρυθμίσει τα παραπάνω ζητήματα, λαμβάνοντας υπόψη και την σχετική νομοθεσία, ώστε οι δημόσιες διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών να γίνονται συντεταγμένα.

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης συνεδριάζει δημόσια τουλάχιστον μία φορά ανά τρίμηνο και διατυπώνει γνώμη της επί των θεμάτων που εισάγονται προς συζήτηση, σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 3 του Ν.3852/2010. Κατά την τρέχουσα χρονιά, η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης έχει συνεδριάσει δύο (2) φορές, για να γνωματεύσει σχετικά με κυκλοφοριακές ρυθμίσεις κανονιστικού χαρακτήρα και για το τεχνικό πρόγραμμα του Δήμου καθώς και το σχέδιο προϋπολογισμού.

4. Επίγνωση της υποχρέωσης σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων από τα στελέχη και τους εργαζόμενους

Στις συστάσεις τους, οι διεθνείς οργανισμοί υπογραμμίζουν το ζήτημα της επιμόρφωσης των αιρετών αλλά και των εργαζομένων στους ΟΤΑ σε ζητήματα σεβασμού ανθρώπινων δικαιωμάτων. Ο Δήμος Ηλιούπολης έχει λάβει ορισμένες σχετικές πρωτοβουλίες που κινούνται στην κατεύθυνση της ευαισθητοποίησης για ζητήματα ανθρώπινων δικαιωμάτων, όπως είναι η συμμετοχή και η διοργάνωση ημερίδων Ευαισθητοποίησης για τα Άτομα με Αναπηρία, για το περιβάλλον, για θέματα ισότητας κ.τ.λ.

Ως καλή πρακτική για την τοπική αυτοδιοίκηση αναφέρεται στο έγγραφο του Συμβουλίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του Ο.Η.Ε. η δημιουργία “εργαλειοθήκης” από την Επιτροπή Ίσων Ευκαιριών και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων της Αυστραλίας. Η εν λόγω Επιτροπή έχει δημιουργήσει εργαλεία προκειμένου να βοηθήσει τους Ο.Τ.Α. να εξοικειωθούν με την εφαρμογή των ανθρώπινων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

Το πρώτο εργαλείο αποτελεί έναν κατάλογο ελέγχου (check list), προκειμένου να διαπιστώσει ο ΟΤΑ σε ποια κατάσταση βρίσκεται από απόψεως επίγνωσης των ανθρώπινων δικαιωμάτων εκ μέρους των εργαζομένων και των στελεχών του. Τα ερωτήματα σε αυτό το ερωτηματολόγιο, μεταξύ άλλων, είναι:

- Γνωρίζουν οι εργαζόμενοι τον Χάρτη Δικαιωμάτων;
- Γνωρίζουν οι εργαζόμενοι την φύση και το πεδίο εφαρμογής των Δικαιωμάτων που προστατεύονται από τον Χάρτη;
- Οι διευθυντές και το ανώτερο προσωπικό αντιλαμβάνονται τα πρότυπα των ανθρώπινων δικαιωμάτων και τις ισχύουσες καλές πρακτικές;
- Αντιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι ότι στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους εγείρονται ζητήματα ανθρώπινων δικαιωμάτων;
- Γνωρίζουν οι εργαζόμενοι πώς να χειρίζονται ζητήματα ανθρώπινων δικαιωμάτων που εγείρονται, όπως ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να απαντούν σε ερωτήματα, σε παράπονα και καταγγελίες;
- Υποστηρίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα από τους αιρετούς;
- Το ανώτερο προσωπικό εκλαμβάνει ως σημαντικά τα ανθρώπινα δικαιώματα;
- Περιλαμβάνονται στις ετήσιες εκθέσεις τα ζητήματα των ανθρώπινων δικαιωμάτων;

- Υπάρχει ένα σχέδιο δράσης ή μια στρατηγική σχετικά με ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

Τέτοια ερωτήματα θα πρέπει να απαντηθούν και εκ μέρους των υπηρεσιών του Δήμου, προκειμένου να διαπιστωθεί αρχικά σε ποιο επίπεδο βρίσκεται η επίγνωση των εργαζομένων και των στελεχών όταν χειρίζονται υποθέσεις που μπορεί να έχουν επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών.

5. Σύνοψη προτάσεων

Κατόπιν των ανωτέρω, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης του Δήμου Ηλιούπολης προτείνει, στο πλαίσιο της προώθησης και υποστήριξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τον Δήμο Ηλιούπολης:

- να διερευνηθεί η επίγνωση της υποχρέωσης σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους εργαζόμενους και τα στελέχη του Δήμου, με την συμπλήρωση ερωτηματολογίου, σε επίπεδο Διευθύνσεων ή Αυτοτελών Γραφείων (χωρίς συλλογή προσωπικών δεδομένων), κατά το πρότυπο της παραπάνω “εργαλειοθήκης”
- να αιτηθεί ο Δήμος Ηλιούπολης την συμμετοχή της στο Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας
- να θεσπιστεί ο Κανονισμός Διαβούλευσης.

Ηλιούπολη, 10/12/ 2017

Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης

Γαβριήλ Αραμπατζής